Stenogrammid

XIII Riigikogu, IX Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 13.02.2019, 13:00

Toimetatud

13:00 Infotund
1. 13:01 Valitsusliikmete osalus vaenu õhutamisel ja libauudiste levitamisel
2. 13:09 Taasistutuse kohustus
3. 13:17 Õppekeel
4. 13:25 Suurürituste turvamine
5. 13:31 Teadus- ja arendustegevuse rahastamine
6. 13:40 Pensionid
7. 13:49 Kodakondsus
8. 13:57 Sisekaitseakadeemia tulevik

13:00 Infotund

13:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Infotund. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohalolijaks registreeris ennast 28 Riigikogu liiget. Valitsusliikmetest on infotunnis peaminister Jüri Ratas, siseminister Katri Raik ja keskkonnaminister Siim Kiisler. Annan iga teema arutelul võimaluse ühe täpsustava küsimuse esitamiseks.

---

1. 13:01 Valitsusliikmete osalus vaenu õhutamisel ja libauudiste levitamisel

13:01 Esimees Eiki Nestor
Esimene vastaja on peaminister Jüri Ratas, esimene küsija Mart Helme. Palun, Mart Helme!

13:01 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaminister! Tulen selle teema juurde, mis novembri lõpul põhjustas teravaid rünnakuid meie erakonna vastu. Nendes osalesid ka kaks teie kabineti liiget, nimelt kaks sotsiaaldemokraadist ministrit, Indrek Saar ja proua Raik, kes süüdistasid meie erakonda rassismis ja vägivalla õhutamises. Nagu nüüd välja tuleb, see intsident Stroomi rannas, millele viidati, on täielik väljamõeldis. Kahetsusväärselt on sellesse tõenäoliselt segatud ka Reformierakonna liikmeid, nimelt Eerik-Niiles Kross. Kuidas te suhtute sotsiaalmeediapostituse põhjal sellise hüsteeria ülespuhumisse? Kas te mõistate selle hukka ja kas te palute valitsuse nimel meie erakonnalt vabandust?

13:02 Peaminister Jüri Ratas
Austatud Riigikogu esimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija! Ma alustan sellest, et mitte mingisugune vägivald, olgu verbaalne või füüsiline, ei ole õigustatud. Ma tahan ka antud juhtumi puhul kindlasti öelda edasi oma tänusõnad Politsei- ja Piirivalveametile, kes on teinud oma tööd hästi ja selgitanud välja kogu tõe. Vastates teie küsimusele ütlen kõigepealt, et kahetsusväärselt on antud juhul satutud valeuudise ohvriks, see on selge. Kindlasti on see õppetund meile kõigile. Me peame suhtuma allikatesse kriitiliselt ja hoiduma ennatlikest avaldustest. Te viitasite selle juhtumi puhul seosele Reformierakonnaga. Mina ei tea, et Reformierakonnal oleks antud juhtumiga mingisugust seost,

vähemalt ei ole mulle seda väidetud. Te küsisite vabandamise kohta. Loomulikult peate küsima neid küsimusi konkreetsete inimeste käest. Kui te vaatate otsa mulle ja küsite minu käest, siis mina kindlasti antud juhul paluksin vabandust.

13:03 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

13:03 Mart Helme
Aitäh! Lugupeetud peaminister, ma olen teile väga tänulik vabanduse palumise eest. See näitab, et te tõepoolest olete võimeline olema erapooletu ja adekvaatselt hinnangut andma. Mis puutub Reformierakonna seotusse, siis tänahommikused uudised väidavad, et Eerik-Niiles Krossi elukaaslane oli see, kes selle kaebuse politseile esitas ja kogu selle lumepalli veerema pani. Kui me paneme kokku 2 + 2 ehk meenutame seda, et Indrek Tarand oli see, kes päev varem põhjustas oma provokatsiooniga intsidendi siinsamas Riigikogu ees, ja seda, et Kross ja Tarand on EÜS-i kaudu vennad ja töötanud pikalt koos Välisministeeriumis, siis me näeme siin ikkagi väga selget provokatsioonide jada ja infooperatsiooni ühe poliitilise jõu mustamiseks. Mis te arvate, kuidas me sellest olukorrast Eestis välja tuleme ja kes siis ikkagi on Eestis see lõhestaja ja vihaõhutaja?

13:04 Peaminister Jüri Ratas
Mina arvan niiviisi, et vaenu õhutamisel ega libauudiste levitamisel, ma võiksin ka öelda, et libauudiste teadlikul levitamisel, üleüldse libauudiste levitamisel pole kindlasti kohta ühiskonnas, kus soovitakse pidada edasiviivaid, sidusaid, solidaarseid ühiskondlikke arutelusid. Seda peavad minu meelest eriti pingsalt meeles pidama poliitikud, kellel on ühiskonna ees suurem vastutus.
Te küsisite oma teises küsimuses taas selle kohta, milline on selle juhtumi seos Reformierakonnaga. Nagu ma ütlesin, mina ei tea, et sellel juhtumil oleks Reformierakonnaga seost. Ma saan aru teie loogikast, te panete need asjad kokku perekonnaaspektist. Ma ei oska tõesti neid küsimusi kuidagi käsitleda ega saa öelda, et siin on need seosed olemas.
Eesti kodaniku Indrek Tarandi ründamise olen ma siin Riigikogus teie ees üheselt hukka mõistnud, teen seda jätkuvalt. Ma ütlesin ka täna teie esimesele küsimusele vastates, et mitte mingisugune vägivald, füüsiline vägivald ja kindlasti ka verbaalne vägivald ei ole kuidagi õigustatud. Ma olen pidanud teie fraktsiooni liikmetega seda debatti juba mitmes infotunnis ja olen öelnud, et kui me kõik pingutame – ma mõtlen, et kõik erakonnad –liikumise nimel tasakaaluka ja sidusama ühiskonna suunas, kus me tõrjume hirmutamist, valeuudiseid, pooltõdesid, kus me räägime ikkagi seda, mis põhineb faktidel, siis, ma arvan, see viib Eestit edasi ja on oluline.

13:06 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, palun!

13:06 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea peaminister! Mul on ka hea meel, et te selles olukorras adekvaatse hinnangu andsite, ja ma olen nõus, et igasugune vägivald on hukkamõistu väärt, eriti see, mida Stroomi rannas toimunud ei ole. Aga mul on küsimus, mis puudutab juba otsesemalt ka teie alluvaid. Meil on Eestis valitsuse juures selline strateegilise kommunikatsiooni seltskond, seal on suure raha eest palgal libauudiste ja tõejärgse maailma paljastajad. Meil on olemas väidetavalt ka vabatahtlik – aga ju ta ikka riigieelarveline on – Propastop. Kuidas siis niimoodi juhtub, et sellised ilmselged libauudised nende radari alt läbi jooksevad? Kas valitsusliikmed ei saa sealt mingit sisendit või ülevaadet selles konkreetses töölõigus, et nad enne, kui üldse midagi on selgunud, juba tormavad seisukohti võtma? Kuidas see teie Propastopi ja strateegilise kommunikatsiooni süsteem töötab? Kas ministritele on sellest üldse kasu või ei ole?

13:07 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Ma arvan, et see, mida tänane valitsus on otsustanud ja teinud, et on loodud strateegilise kommunikatsiooni büroo Riigikantseleis valitsuse kommunikatsioonibüroo alluvusse, on väga õige ja väga mõistlik samm. Tõesti, selline analüüs ja jälgimine on ju pidev. Sellega nad tegelevadki. Ma täpselt

ei saanud aru, kas teilt tuli nagu tunnustus selle eest, et me selle strateegilise kommunikatsiooni teemaga nii tõsiselt tegeleme, aga mina soovin küll neid inimesi tunnustada. Kui te küsite, millega nad tegelevad, siis ütlen, et viimastel aegadel näiteks üks teema, kus nad on olnud väga tugev osapool, koostööpartner, ka sisendi andja, on olnud seotud erinevate libauudiste, libakontodega, libaväidetega, mis on olnud sotsiaalmeedias. Teatavasti on väga paljud sellised kontod rahvusvahelise koostöö tulemusena suletud. Nii et see on üks nende töö osi.
Kui te küsite, kas nad ei anna sisendit, siis ma tulen tagasi selle juurde, mis ma ütlesin vastuses Mart Helmele, et ma tunnustan Politsei- ja Piirivalveameti tööd ja tänan neid, et nad on ikkagi välja selgitanud tõe. See on kõige olulisem. Minu meelest näitab see ju ka seda, et me ei saa öelda, et kuskil on, ma ei tea, süvariik (ma olen kuulnud, et mõnikord te kasutate sellist terminit) või midagi sellist. Seda ei ole. Politsei teeb oma igapäevast tööd, selgitab välja tõe. Antud juhul on ta selle välja selgitanud ja see on kindlasti tunnustus nendele Politsei- ja Piirivalveameti inimestele, kes selle kaasusega tegelesid.

13:09 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 13:09 Taasistutuse kohustus

13:09 Esimees Eiki Nestor
Küsib Enn Meri, vastab keskkonnaminister Siim Kiisler. Enn Meri, palun!

13:09 Enn Meri
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud härra minister! Tahan teile esitada küsimuse metsanduse kohta. Kui sõidan Saaremaal ringi – see pilt on umbes sama üle kogu Eesti –, siis tihtipeale paistab nii, et keegi, kellel on mingisugune metsatukk ja kes ise sellega ei tegele, müüb selle raieõiguse maha, siis tuleb mingi metsafirma, võtab harvesteri kaasa, teeb lageraie ja kõik on siis täitsa lage, paremal juhul jäetakse mingisugune puu alles. Aga kui vaadata ja võrrelda Skandinaavia maadega, siis sääl on tihti taasistutamise kohustus, mis tähendab seda, et mets kasvab ilusasti üles, sealt saad seda metsa, mida tahad, mitte mingisugust võsa. Kas seda laadi seadus poleks midagi, mille tegemiseks Keskkonnaministeerium võiks ettepanekuid teha?

13:10 Keskkonnaminister Siim Kiisler
Aitäh! Meie kehtiv metsaseadus ütleb § 24 lõikes 3 niiviisi, et metsaomanik on kohustatud rakendama metsa uuendamise võtteid ulatuses, mis hiljemalt viis aastat pärast raiet või metsa hukkumist tagab uuenenud metsa. Mõnedel kasvukohatüüpidel on erandina ette nähtud selleks kümme aastat. Nii et tegelikult on meil samasugune nõue olemas. Mets võib uueneda ka ise, ilma inimese sekkumiseta. Keskkonnaamet koordineerib metsa uuendamise hindamist. Näiteks, möödunud aastal – mul on siin numbrid ka – kontrolliti viie aasta tagustel raielankidel metsa uuenemist, ütleme niiviisi. Hinnati seda 10 000 hektaril. Probleem on erametsadega, RMK-ga seda probleemi ei ole. 22 000 – 25 000 hektarit tehakse aastas uuendusraiet erametsades ja kontrolliti 10 000 hektarit, peamiselt erametsades. Kontrolli tulemusena selgus, et 263 hektarit olid sellised, kus mets ei olnud uuenenud, aga oleks pidanud olema, see oli 6,5% ülevaadatud lankide pindalast. Nii et tegelikult viie aasta jooksul mets üldiselt uueneb. Eks see probleem ole ka visuaalne, alguses need väiksed metsataimed ei paista välja. Esimestel aastatel tundub, et ei olegi mitte midagi tehtud, tegelikult, kui kohapeale minna, siis võib rohu sees tihti neid väiksemaid taimi näha juba kasvamas.

13:12 Esimees Eiki Nestor
Enn Meri, palun!

13:12 Enn Meri

Aitäh, härra juhataja! Mul on ka üks lisaküsimus. Kui seda laadi lageraiet tehakse, nagu ma varem nimetasin, harvesteridega, siis tihtipeale ma näen, et jäetakse väga koledad jäljed. Kas ministeeriumil ei ole plaanis midagi teha, et neid asju kuidagiviisi takistada, või teha midagi selleks, et nad pinnase taastaksid?

13:13 Keskkonnaminister Siim Kiisler
Aitäh! Kõigepealt kasutan võimalust ja lisan veel juurde eelmisele vastusele. Meil on üks mure erametsade uuendamisega, see on see, et metsataimi Eestis ei jätku. Eraomanikud on selle murega meie poole pöördunud ja me töötame välja meedet, et toetada metsataimede kasvatamise võimaluste loomist ka rahaliselt. Me toetame taimede soetamist, aga on vaja toetada ka võimaluste loomist selleks, et neid taimi piisavalt jätkuks, sest teatud hetkedel neid lihtsalt ei jätku.
Kui te peate koledate jälgede all silmas eelkõige sõidukite tekitatud rööpaid, siis selleks on ka ette nähtud oma normid, kui sügavad need jäljed tohivad olla. Need kahjud tuleb hiljem kõrvaldada. Ühtepidi see mure on, neid kohti tuvastatakse, inimesed annavad nendest teada Keskkonnainspektsioonile ja viiakse läbi ka trahvimenetlusi. Üldiselt siiski paljud metsaomanikud sõidukeid peale ei lase, kui maa on pehme. See kajastub ka lageraie mahtudes, see on seal kohe näha ja seda kogu meie regioonis tervikuna. Aga on ette nähtud täpsed normatiivid, kui sügav see rööbas tohib olla, kuidas hinnatakse, et on pinnast lõhutud, kuidas tuleb pinnas taastada ja millised on trahvid.

13:15 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

13:15 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Metsade majandamise jätkusuutlikkuse peamine kriteerium on ilmselt see, et raiemahud ei oleks suuremad, kui on juurdekasv. Ma tean, et metsanduse arengukava praegu seisab. Aga kuidas selle proportsiooniga meil lähivaates lood on?

13:15 Keskkonnaminister Siim Kiisler
Esiteks peab seda vaatama pikema perioodi jooksul, mitte ühe aasta kaupa. Me peame vaatama pikemat perioodi. Meil on rohkem sellel teemal ärevust sellepärast, et praegu on puidu hind väga kõrge ja raiesurve on suurem. Samas, mõned aastad tagasi oli raiesurve kõvasti väiksem. Kõik vist mäletavad, kuidas metsaomanikud kurtsid, et ei tasu metsa teha, sest metsategemise kulud on sisuliselt niisama suured, kui palju raha puidu eest saab. Nüüd on mõne aastaga see olukord muutunud. Nii et me peame vaatama pikemat perspektiivi.
Aga kui te küsite, mis see seis on, siis selle hindamisega, kui palju meil metsa juurde kasvab, tegeleb Eestis Keskkonnaagentuur. See on Keskkonnaministeeriumi allasutus. Seal töötavad eksperdid, kes päevast päeva selle küsimusega tegelevad. Mina usaldan nende hinnanguid. Kui aeg-ajalt kõlavad süüdistused, et need andmed ei ole õiged, siis ma võin käe südamele panna, et mina ei ole küll nendele inimestele kunagi ette kirjutanud, et katsuge neid andmeid kuidagi üht- või teistpidi näidata. Ma usun nende inimeste aususesse, nad teevad oma tööd südamega. Ma arvan, et sellega on samamoodi, nagu tihtipeale võib inimestelt kuulda Eesti keskmise palga statistika kohta, et see ei saa vastata tõele, sest ükski selle inimese tuttav ei teeni Eesti keskmist palka. Metsa juurdekasvu mahtudega on samamoodi. Mina usaldan spetsialiste. Need spetsialistid kinnitavad, et juurdekasvu mahud on suuremad kui raiutava metsa maht. Metsanduse arengukava selleks perioodiks nägi raiemahuks ette 12–15 miljonit tihumeetrit aastas. Sisuliselt on kogu selle perioodi jooksul raiemaht olnud allpool neid numbreid.

13:17 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 13:17 Õppekeel

13:17 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena vastab peaminister Jüri Ratas Maris Lauri küsimusele. Palun, Maris Lauri!

13:17 Maris Lauri
Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud peaminister! Sel sügisel peaks Kohtla-Järvel avatama riigigümnaasium. Sellega on terve hulk probleeme, aga ehk leitakse mingil hetkel lahendused. Kuid on üks küsimus, millele ei tule kuidagi vastust. Minister on sellele küsimusele vastamist vältinud, seetõttu küsingi teilt. Kas Kohtla-Järve riigigümnaasium tuleb sada protsenti riigikeelne ehk eestikeelne gümnaasium?

13:18 Peaminister Jüri Ratas
Suur tänu teile, hea küsija, selle küsimuse eest! Ma täpsustan ühte teie küsimuses kõlanud mõtet. Te ütlesite, et ehk leitakse lahendused. Lahendused tuleb leida, siin ei ole muud võimalust. Tuleb leida lahendused, väga selged ja konkreetsed lahendused. Kõigepealt, Kohtla-Järve riigigümnaasiumi edukaks käivitamiseks sügisel on minu meelest hetkel vaja töörahu. Seda kooli luuakse ikkagi õpilaste, mitte poliitilise kempluse jaoks. Ei ole tark lasta end kiirustades emotsioonidest kanda. Minu teada on hetkel selline seis, et Haridus- ja Teadusministeerium on pidanud läbirääkimisi eelkõige linnajuhtide ja koolijuhtidega, nüüd on võetud fookusesse just arutelud õpilastega. Eesmärk on see, et tagada igale õpilasele tema arengut toetav lahendus, mis tähendab minu meelest seda, et meil ei ole mõistlik jääda kinni loosungitesse. Kindlasti on kaugem eesmärk ju üks, see on kõigi selle kooli õpilaste suurepärane eesti keele oskus.
Vastates teie küsimusele keeleõppe kohta, ütlen, et olen seisukohal, et 1. septembril 2019 alustab tõesti Kohtla-Järve riigigümnaasium tööd ja kõigile lastele, kes on võimelised õppima eesti keeles, tuleb võimaldada sada protsenti eestikeelne õpe. Nendel lastel, kes pole veel selleks võimelised, on õppemudel 60 : 40, nii nagu põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ette näeb. See ei tähenda seda, nagu me ei peaks silmas pikaajalist eesmärki, mida ma just teile eelnevalt ütlesin, suurepärast eesti keele õpet. Vastupidi, selles suunas tuleb igal juhul liikuda.

13:20 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

13:20 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Ma nägin teid täna hommikul telekanalis PBK. Seal läks eetrisse just Tallinna rahastatud saade "Vene küsimus". Selle ees jooksis Keskerakonna reklaamiklipp, kus ka teie olite näha ja kus lubati venekeelse hariduse jätkumist. Samas telekanalis olite te eetris venekeelse tervitusega, samal ajal kui Vabariigi President edastas oma uusaastatervitust. Kas teile ei tundu, nii nagu mulle tundub, et need signaalid Eesti Vabariigi peaministrilt niisugusel kujul ei ole päris õiged?

13:21 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Kõigepealt, jah, ma ei ole suur televiisorivaataja. Niipalju kui mina olen seda lahti teinud, pean seal nähtu põhjal teid tunnustama, sest Vabaerakonna reklaami on tõesti väga palju. Mulle ei meenu, kas olete seal teie või on seal teie esimees härra Kaul Nurm, aga te olete hästi pildis, mul ei ole midagi öelda.
Kui sellest uusaastatervitusest rääkida, siis ma vastan teile järgnevalt. Minu teada tegime 2017. aasta lõpus, kui ma ei eksi, rahvusringhäälingule, Kanal 2-le, TV3-le ja PBK-le ettepaneku, et kui nad soovivad, siis me selle uusaastatervituse neile toodame, ja kui nad soovivad seda näidata, siis palun, aga me ei ole selle eest nõus tasuma näiteks Riigikantselei kaudu. Kui ma ei eksi, siis ETV+ võttis selle ettepaneku vastu ja võib-olla mõni erakanal veel, mitte kõik.
Kui te küsite selle kohta, mis teile tundub või ei tundu, siis ma olen teile alati öelnud, et mul on hea meel, et te tegelete väga usinasti Keskerakonnaga ja aitate meile kaasa. Mulle meenus üks selline tabel, mis Eesti ajakirjanduses on avaldatud, kus oli kirjas, milline protsent on erakondades kurjategijaid. Ma ei ütle, et meie seis, et Keskerakonna seis on hea, aga ma vaatasin, et esimesel kohal oli seal Vabaerakond. Ma tahan lihtsalt öelda, et ärge ka oma erakonda fookusest välja laske. Te tegelete kogu

aeg Keskerakonnaga, see on hästi, aga ärge laske fookusest välja ka Vabaerakonda. Nii et nii ma vastan teile. Ma ei teadnudki, et te olete nii kõva PBK vaataja. Ma soovitan ikkagi rohkem silmast silma kohtumisi inimestega.

13:23 Esimees Eiki Nestor
Maris Lauri, palun!

13:23 Maris Lauri
Aitäh! Lugupeetud peaminister! Te vassisite jälle, nii nagu tihtipeale juhtub. Mina küsisin õppekeele, mitte keeleõppe kohta. Need on väga erinevad asjad. Teiseks, küsimus ei ole kindlasti mitte poliitiline, vaid kohalikud inimesed on väga suures mures, sest nendele lubati kohtumist, aasta alguses saadeti kiri, lubati kohtumist, see jäeti ära või lükati edasi ja uut tähtaega kokku ei lepitud. Inimesed on väga tõsiselt mures. Kui te olete täna meediat jälginud, siis te teate, et on saadetud avalik kiri selle kohta. Inimesed tahavad vastust. Tuleb märts, lapsed peavad valima kooli. Nüüd saavad inimesed teada, et eestikeelset gümnaasiumi ei tule ja lapsed peavad minema mujale õppima. Kas see on teie sõnum?

13:24 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt, kui jutt oli kohtumisest, siis te ei täpsustanud, kellega või millise organisatsiooniga. Ma arvan, te peate silmas ministri või Haridus- ja Teadusministeeriumi kohtumist. Mul tõesti ei ole hetkel siin graafikut, kus haridus- ja teadusministril või ministeeriumi esindajatel kohtumised on. Meil algab natuke vähem kui tunni aja pärast Teadus- ja Arendusnõukogu koosolek. Ma kindlasti ütlen ministrile, et selline küsimus tuli, ja palun, et ta annaks teile teada, kuidas need kohtumised seoses Kohtla-Järve riigigümnaasiumiga on läinud. Ma veel kord ütlen, et lapsed lähevad seal 10. klassi, 11. klassi, ja see, et me 1. septembril automaatselt seal sada protsenti eestikeelse õppe teeksime – ma arvan, te saate ka ise aru, isegi 18–19 päeva enne valimisi –, oleks väga keeruline kui mitte võimatu. Me teame, et seal on olnud koolijuhiga probleeme, me teame, et on vaja õpetajate koosseis komplekteerida, õppematerjalid komplekteerida. See on väga selgelt minu sõnum. Loomulikult on see kool sajaprotsendiliselt eestikeelne kool, aga kui on neid lapsi, kes ei suuda õppida sajaprotsendiliselt eesti keeles, siis peame lähtuma PGS-ist, mis on kehtiv seadus ja kus on kirjas see 60 : 40. Nagu ma ütlesin ka eelmises vastuses – kaks korda rõhutasin –, et see suund, kuhu me peame selle kooliga liikuma, on igal juhul parim ja suurepärane eesti keele õpe ja eestikeelne õpe.

13:25 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 13:25 Suurürituste turvamine

13:25 Esimees Eiki Nestor
Järgmisele küsimusele vastab siseminister Katri Raik ja küsib Martin Helme. Palun, Martin Helme!

13:25 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud spiiker! Hea minister! Uusaastaööl oli Tallinnas mitu suurt üritust, mida turvas politsei, ja meil seisab vabariigi aastapäeval ees suur paraad, mida turvab politsei. Sama päeva õhtul on ka suur üritus Vabaduse väljakul, mille korraldaja on meie erakond, ja ma loodan, et ka seda turvab ilusasti avalik võim, sest see on avaliku võimu ülesanne – avalikku korda tagada. Seda ei maksa segamini ajada sellega, et korraldajad ise korraldavad oma turvateenistuse. Avaliku korra eest vastutab meil ikkagi avalik võim. Meil on olnud olukordi, kus avalik võim ei ole alati aru saanud sellest, et ka suurürituste turvamine on nende ülesanne. Kui meil olid miitingud siin maja ees, siis räägiti, et meie peame kuidagi avaliku korra eest vastutama. Ma tahan üle küsida. Kas te ikka teate ja saate aru, et ka tõrvikurongkäigu turvamine on politsei asi, ning kas te olete selle kohta andnud suuniseid oma alluvatele?

13:26 Siseminister Katri Raik

Härra esimees! Hea küsija, aitäh küsimuse eest! Te olete ise mitmeid kordi tõrvikurongkäiku korraldanud ja politseiga sellel teemal kokku puutunud. Ma olen aru saanud, et tõrvikurongkäigu korraldajate ning Politsei- ja Piirivalveameti koostöö on seni kulgenud väga hästi. Arusaadavalt turvab Politsei- ja Piirivalveamet kõiki avalikke üritusi. Mis puudutab miitingut siinsamas Riigikogu ees, siis me teame, et politsei oli kohal. Kuna inimesi kogunes suhteliselt suurel hulgal ja üritus oli sensitiivses kohas, siis tõi politsei kohale ka lisajõud. Te kindlasti teate, et avalike koosolekute kohta on seaduses kirjas, mis on korraldaja vastutus ja mis hetkel läheb vastutus üle Politsei- ja Piirivalveametile. Ma tahan selle siin toimunud novembrikuu miitingu puhul kiita korraldajaid kahe asja eest: kõigepealt, te olite turvafirmaga sõlminud kokkuleppe, ma saan aru, et teil olid kohal kolm turvafirma esindajat, ja teiseks, enne miitingu algust olite kenasti Politsei- ja Piirivalveameti esindajaga kohtunud ja ürituse kulgu arutanud. Nii et kiitus teie töö eest novembrikuise ürituse korraldamisel!

13:28 Esimees Eiki Nestor
Martin Helme, palun!

13:28 Martin Helme
Aitäh! Jaa, koostöö politseiga on meil olnud suurepärane nii varasematel aastatel tõrvikurongkäigu ajal kui ka siin maja ees toimunud üritustel, see on meil hästi sujunud ja praktilisel tasandil on kõik korras. Mind teeb murelikuks see, et meil olid aastavahetusel n-ö terrorismi tõkestamise eesmärgil tänavad suurelt ära blokeeritud, mis tähendab, et immigratsioonikriisi vari on jõudnud selgelt ka meie igapäevase turvalisuse kohale. Minu meelest peaks lisaks politseile suurürituste ajal – näiteks ka laulupeo või ükskõik millise suurürituse ajal – sellesse tõsiselt suhtuma ka Kaitsepolitseiamet. Meil on praktiline kontakt täiesti olemas olnud. Mulle tegi muret see, kui me siin kuulsime novembrikuus, kuidas igasuguste intsidentide puhul ongi vastutus nagu ainult korraldajatel. See tegelikult nii ei ole. Mul on hea meel kuulda, et teie näete seda asja samamoodi.

13:29 Siseminister Katri Raik
Aitäh kommentaari eest! Ma näen olukorda tõepoolest samamoodi, korraldajal on omad kohustused ning Politsei- ja Piirivalveametil on omad kohustused. Kui teil on palve kaitsepolitseile, et nad oma tööd veel tõsisemalt teeksid, siis selle annan ma kindlasti Arnold Sinisalule edasi.

13:29 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

13:29 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister, kõigepealt suur tänu teile konstruktiivse suhtumise eest! Ma loodan, et te väljendate kahetsust ka selle üle, et te lasite ennast segadusse ajada selle Stroomi ranna juhtumi kohta sotsiaalmeedias levinud valeinfost. Aga minu küsimus on konkreetselt avalike ürituste turvamisega seoses. Tõepoolest, me oleme varasematel aastatel näinud politsei kohalolekut, aga ma tahan juhtida tähelepanu sellele, et politsei kohalolek on olnud suhteliselt passiivne. Politseiautod on olnud kusagil tänavaristide peal, politseinikud on seal seisnud, aga kui me arvestame, et sel aastal võib tulla meie üritusele – me ei oska täpselt ju öelda – kuni 7000 inimest, siis me eeldame, et ka politseis ja ministeeriumis arutatakse, missuguseid jõude, kui suures ulatuses ja kui …

13:30 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

13:30 Mart Helme
… nähtavalt ja aktiivselt suunatakse selle ürituse turvamisse.

13:30 Esimees Eiki Nestor
Veel kord aitäh!

13:30 Mart Helme

Kas teil on plaanis selle üritusega seoses pidada mingit sõjanõu?

13:30 Siseminister Katri Raik
Aitäh küsimuse eest! Kõigepealt, Stroomi ranna juhtumi pärast, jah, väljendan kahetsust. Mis puudutab Politsei- ja Piirivalveameti aktiivsust, siis vaieldamatult tehakse kõikide ürituste ohuhinnangud ja kohtutakse korraldajatega. Annan teie ootused edasi. Ma küll ei tea, mida täpselt tähendaks politsei aktiivne sekkumine, aga annan edasi teie tõsised ootused, et Politsei- ja Piirivalveamet oleks ürituse turvamiseks igati valmis. Olen kindel, et meie politsei suhtub kõigisse avalikesse üritustesse täie tõsidusega. Vajaduse korral on ka minister nendel aruteludel osalenud.

13:31 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 13:31 Teadus- ja arendustegevuse rahastamine

13:31 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru küsib, peaminister Jüri Ratas vastab. Krista Aru, palun!

13:31 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Eelmise aasta detsembris sõlmiti ühiskondlik kokkulepe teadus- ja arendustegevuse lisarahastamiseks. Vastavalt sellele kokkuleppele võime eeldada, et aastatel 2020–2023 peaks igal aastal lisanduma teadus- ja arendustegevusse umbes 48 miljonit eurot. Veebruari alguses selgus, et valitsuse majandusarengu komisjonis on juba tehtud plaanid, kuidas seda lisaraha peaks jagatama. Teadaolevalt läheks ainult 10% sellest lisarahast akadeemilisele teadusele, 70% liiguks ministeeriumidele ja ministeeriumide kaudu eelkõige ettevõtluse toetuseks. Kas on kavas majandusministeeriumisse luua veel üks teadusraha jagav organisatsioon?

13:32 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, hea küsija! Ma loodan, et Riigikogu esimees ei pahanda ja teie ka mitte, et ma korraks väljendan siin väga isiklikku emotsiooni. Mul on olnud hea meel nende debattide üle, armas Krista, mida teie nende Riigikogu XIII koosseisu nelja aasta jooksul fookuses hoidsite – mida sina fookuses hoidsid –, ja ma olen kurb, et neid ei saa pidada järgmises koosseisus, aga väljaspool Riigikogu saali saab seda teha kindlasti.
Minu vastused on järgmised. Jah, kõigepealt pean ütlema seda, nagu ma ka ütlesin, kui mul oli ettekanne teadus- ja arendustegevuse teemal, et suure tõenäosusega on tavaliselt nii, et Rahandusministeeriumil on välja toodud protsent, kui palju me paneme raha teadusesse, aga siis tuleb natuke aega hiljem Statistikaamet ja ütleb, et see protsent on hoopis teine. Ma arvan, et me peame kõigepealt neid aluspõhimõtteid omavahel lähendama. See lähendamine tähendab seda, et kõrghariduse kulud tuleb suure tõenäosusega võtta eraldi sellest protsendist, mis on eeskätt seotud kõrghariduse taristu ja erialaste stipendiumitega. Nii et kui me asja sellele taandame, siis võime öelda, et 2019. aastal on see protsent 0,71 ja see arv, mida me oleme kasutanud, 220 miljonit, on suure tõenäosusega 193 200 000 eurot või umbes midagi sellist. See tähendab tõesti seda, nagu te ütlesite, et järgnevatel aastatel on vaja 48 miljonit juurde. Ma arvan, et sellest 1% eesmärgist taganeda ei saa. Ma arvan, et presidendi initsiatiiv oli hea. Te küsisite, kas tuleb mingi uus mehhanism veel MKM-i juurde. On räägitud seda, et MKM võiks taas innovatsiooniteemat rohkem tõstatada, aga raha jagamise alused ei ole paika pandud. Ka need protsendid on ju ainult majandusarengu komisjoni mõte, täna hakkab ka TAN neid arutama ja lõpliku otsuse teeb ikkagi järgmine valitsus.

13:34 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

13:34 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Aitäh, lugupeetud peaminister! Ma jätkangi siit. Teadus- ja arendustegevuse rahastamist on õigusega palju ja väga erinevatel põhjustel kritiseeritud. Üks põhjuseid on kindlasti olnud see, et teadus- ja arendustegevuse ning majanduse seos on liiga nõrk. Kas selle lisarahastamisega loodetakse seda parandada ja kas on ka mingid konkreetsed plaanid, kuidas seda seost tugevdada? Kas ei ole ikkagi nii, et üks meie teadus- ja arendustegevuse suuri ohtusid on teadlase liiga väike palk? Kas teil on konkreetseid ettepanekuid, kuidas võiks just teadustöötaja palgale läheneda ja kuidas riik saaks siin konkreetselt abiks olla?

13:35 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Üks täpsustus veel esimesele küsimusele vastuseks. Ei ole päris nii, et ainult 10% läheb teadusesse ja 70% läheb ministeeriumide kaudu või 50% läheb ettevõtlusesse. Võib öelda, et 10% sellest rahast on uurimistoetused teadlastele ja teadusrühmadele, 20% läheb teadussüsteemide terviklikku ja institutsionaalset toimimist toetavatele meetmetele, mis on otseselt seotud akadeemilise sektoriga. See on siis 30%. Kui me räägime valdkondlike poliitikate teaduspõhisest kujundamisest ja valdkonnaeesmärkide elluviimisest, seda toetavatest teadus- ja arendustegevuse meetmetest või sellest 50%-st, mis läheb ettevõtete teadus- ja arendustegevusele, siis me ei saa kuidagi öelda, et see raha oleks teadlastest kuidagi mööda läinud. Mõte ei ole ju see, et öeldakse, et sellest 48 miljonist 50% on mõeldud erasektorile ja tehke mis tahate. Ei, nii see ju kindlasti ei ole.
Vastates teie küsimusele teadus- ja arendustegevuse innovatsiooni kohta, ütlen, et jah, ma olen täielikult seda meelt, et seost reaalmajandusega on vaja tugevdada. Kui me kogu aeg ajame heas mõttes taga seda avaliku sektori 1%, siis me ei saa ära unustada, et erasektoris on 2% kokkulepe. Ma arvan, et see mõte, kui me saame siia tuua rahastust juurde, näiteks seesama 48 miljonit, ja anname teatud osa sellest ettevõtluse ja teaduse koostööks, siis see peaks olema minu meelest stimulaator või soodustama seda, et ka erasektor rohkem oma raha teadusesse paneks.
Teie küsimuse teine pool käsitles teadlaste palka ja üldse seda, kas probleem ei ole selles, et teadlasi tasustatakse liiga vähe. Ma alustan sellest, et on see siis doktorandi stipendium, toetus või palk, seda on minu meelest kindlasti vaja järgmise nelja aasta jooksul tõsta. Teiselt poolt, kui me suudame saavutada, et teadlased lähevad erasektorisse tööle, siis ka erasektoril tekib rohkem huvi, rohkem motivatsiooni sellesse panustada. Need olid mõningad väikesed meetmed, mida ma sain selle kahe minuti jooksul tutvustada.

13:38 Esimees Eiki Nestor

Tänan! Andres Herkel, palun!

13:38 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Teadlased ise on teaduse seisundi asjus oluliselt pessimistlikumad, kui teie oma ettekannetes olete olnud. Aga milline on teie hinnang olukorrale ja konkreetne plaan? Millise sõnumiga te lähete siit kohe-kohe Teadus- ja Arendusnõukogu istungile?

13:38 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Nii nagu ikka, need sõnumid on ju selged. Kui te küsite meie päevakorra kohta, siis seal on kõigepealt kõne all Teadus- ja Arendustegevuse Nõukogu tegevusplaani kinnitamine 2019. aastaks. Teiseks on seal kõne all Eesti temaatilised prioriteedid "Euroopa horisondi" strateegilise planeerimise protsessi raames. Kolmandaks on seal arutelul riigi eelarvestrateegia aastateks 2020–2023 ning teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni rahastamisega seotud küsimused. Neljandaks tehakse kindlasti ülevaade nutikast spetsialiseerumisest ja vastavad ettepanekud. Need on teemad või sõnumid, millega ma koos oma heade ametikaaslastega TAN-i koosolekul tegelen.
Ma ei tea, kas teie küsimus oli seotud sellega, et meedias on viimastel päevadel tõusetunud see teema, kas need lisaraha jaotamise protsendid on õiged või valed. Nagu ma ütlesin ka proua Krista Arule, punkt üks, sellest 1% ambitsioonist, ma arvan, me taganeda ei tohi. See on minu kindel seisukoht. Punkt kaks, ma arvan, et neid arutelusid, kuidas seda lisarahastust ühel hetkel ka protsentuaalselt jagada, ei ole ju täna lukku löödud, need arutelud peavad edasi minema. Minu sõnum on nii haridus- ja teadusministrile kui ka ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministrile väga konkreetne: nad peavad need inimesed võtma laua taha ja teemat edasi arutama. Siin tuleb leida konsensus ja ühisosa. See on ju suurepärane, et me

suudame teadusesse, sh sellesse nn teadusesse, mis on erasektori poolel, rohkem panustada. On ääretult vajalik leida siin ühisosa, kuidas seda kõige paremini teha. Kindlasti tuleb nende aruteludega edasi minna. See on võib-olla minu sõnum täna selles valdkonnas.

13:40 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Austatud peaminister, austatud ministrid, austatud Riigikogu liikmed, et te ei peaks liigselt muretsema, siis ütlen, et Riigikogu juhatajal on siiralt hea meel, kui valitsusliikmed ja rahvasaadikud üksteise kohta tunnustavaid sõnu lausuvad.

---

6. 13:40 Pensionid

13:40 Esimees Eiki Nestor
Järgmine küsija on Ivi Eenmaa ja vastab peaminister Jüri Ratas. Ivi Eenmaa, palun!

13:40 Ivi Eenmaa
Ma tänan, härra juhataja! Lugupeetud peaminister! Juba rohkem kui kaks aastat töötava ja teie juhitava valitsuse üks süngemaid ja ebaõiglasemaid otsuseid oli töötavate pensionäride pensionite, rõhutan, töötavate pensionäride pensionite n-ö lihtsas keeles öeldes topeltmaksustamine, mis võttis pensionärilt 88 eurot. Miks te peaministrina lasite sellel juhtuda ja pole seda muutnud? Seda enam, et Reformierakonna vastav eelnõu on ju menetluses ja seisab juba üle aasta sahtlis. Rahulolematus minusuguste hulgas kasvab.

13:41 Peaminister Jüri Ratas
Armas Ivi, tere tulemast Riigikogusse ja soovin sulle jõudu selles XIII koosseisus! No näed, sa alustad kohe nii konkreetselt Reformierakonna valimiskampaaniat siin saalis, aga mis teha, eks surve sulle ole ka suur, ma saan aru, fraktsiooni poolt. Sa kõigepealt küsisid, miks me seda oleme teinud. See on olnud ikkagi selle sajandi suurim maksureform. See on olnud tegelikult õiglane maksureform, see on olnud see, mis on toonud sidususe Eesti ühiskonda. Need numbrid, mis on andnud välja Maksu- ja Tolliamet ja Sotsiaalkindlustusamet, on järgmised. Võtame vanaduspensionärid: 58% on võitnud, 35%-l ei muutunud midagi. Kui 58 ja 35 kokku liita, siis selgub, et 93% vanaduspensionäridest kas võitis või ei muutunud neil mitte midagi. 7% pidi tõesti ühiskonda rohkem panustama. Nemad teenivad rohkem sissetulekut nii pensionilt kui ka palgalt ja see nivoo, kus see kohustus tekib, on brutosummana 1352 eurot. Edasi, töötavad vanaduspensionärid, ka siin on pilt ikkagi positiivne. Ma tahan teile öelda, hea Ivi, kohe ka õiged numbrid: 63% võitis, 2%-l ei muutunud midagi, s.o 65% töötavatest pensionäridest, ja 36% peab rohkem panustama, sest nende sissetulek on niivõrd palju kõrgem. Võtame mittetöötavad pensionärid: 52% võitis, 42%-l ei muutunud midagi ehk 99% võitis või neil ei muutunud midagi ja 1% kaotas. Loomulikult, tuleme nüüd tööealiste inimeste juurde, mis ei ole mitte vähetähtis: 66% võitis, 17% -l ei muutunud midagi ja 17% kaotas. Kõik koos: 86%-l oli võit või ei muutunud midagi ja 14% pidi rohkem panustama.

13:43 Esimees Eiki Nestor
Ivi Eenmaa, palun täpsustav küsimus!

13:43 Ivi Eenmaa
Ma tänan! Hea peaminister! Tegelikult see arvude puru, mis vastuseks tuli, ei loe mitte midagi. Minusuguseid on Eesti rahvast üks kolmandik. Mitte kõik pensionärid ei tööta. Aga ma küsin ikkagi edasi, nüüd on küsimus suunatud teile kui koalitsiooni või valitsuse kõige suurema partei esimehele. Olen lugenud teie programmi ja olen saanud aru, et te ei tunnista seda, et on tehtud viga. Kas ma saan õigesti aru, et tulevikus tuleb pensionäridel loota ainult teie erakonna erakorralisele heldusele, mitte stabiilsel majanduskasvul põhinevale pensionitõusule? Või hakatakse pensioni üldse erakorraliselt maksma?

13:44 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, hea küsija! Mina ütlen niiviisi, et mina näen teid ikkagi positiivses valguses. Te maalite nüüd endast sellise pildi, et kõik on nii halvasti. Eesti inimesed mäletavad: rahvusraamatukogu direktor, Tallinna linnapea, Riigikogu liige. Ivi, te olete ühiskonnale palju andnud.
Nüüd sellest, mida te küsite. Selles mõttes saate te õigesti aru. Praegu on valimiskampaania ja see, mida ütleb Reformierakond, on tõesti see, et pensionäridel ei muutu mitte midagi. Teie erakond ütleb täna põhimõtteliselt seda, eks ju, et hommikul tõuseb päike ja õhtul see loojub. Ta räägib indekseerimisest. See tähendab seda, et me ei suuda seda probleemset kohta, mis on see nn suhtelise vaesuse piir, eakate puhul ületada. Ma arvan, et see ambitsioonitase, mida pakub Reformierakond, on väga nõrk. Te küsisite, mida pakub Keskerakond. Tavaliselt siin Riigikogus ma ei räägi oma erakonna programmist või platvormist, aga kui küsitakse, siis ma muidugi ütlen. Jah, meie pakume koos indekseerimisega erakorralist pensionitõusu. Näiteks võtame aluseks aasta 2017, siis oli suhtelise vaesuse piir 523 eurot ja keskmine vanaduspension 44-aastase tööstaaži puhul oli 416 eurot. Me näeme, et see saja euro suurune vahe suhtelise vaesuse piiri ja keskmise vanaduspensioni vahel on jätkuv. Nüüd me sellel aastal indekseerime. Me teame, et tänu indekseerimisele pensionid kasvavad aprillis 8,4%. Tõesti, kui te küsite ka enda kohta, et kes muudab mängu, siis ma ütlen küll, et Keskerakond muudab mängu, sest me toome sisse ka erakorralise pensionitõusu. Kui seda ei tule ja kui jääb ainult see teie indekseerimislubadus, siis see on tavaline tee, seal ei muutu midagi. Nii et selles mõttes on suur erinevus kahe erakonna vahel küll.

13:46 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

13:46 Henn Põlluaas
Aitäh! Viimastel aastatel on meil väga palju räägitud n-ö töökäte puudusest. Teatud ringkonnad leiavad, et selle leevendamiseks on ainukene lahendus võõrtööjõu sissetoomine. Ainuüksi eelmine aasta tuli siia enam kui 20 000 inimest. Aga meil on samal ajal üle 40 000 pensionäri, kes töötavad, aga kellelt teie maksumuudatus võttis ära igasuguse motivatsiooni edasi töötada, see võttis ära motivatsiooni ka nendelt tulevastelt pensionäridelt, kes tegelikult oleksid tahtnud peale pensioniea saabumist edasi töötada. Kas ongi niimoodi, et te näete lahendusena ainult võõrtööjõudu ja välistate kõik meie enda inimeste tööhõives rakendamise võimalused?

13:47 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile, austatud Henn Põlluaas! Ma näen, et teie poliitvõimsus ja retoorika ei jää Helmedele enam üldse alla. Ma selle XIII koosseisu lõpus tõesti tunnustavalt ütlen, et te suudate küsimuses kokku panna pensionid ja töötavad eakad, te suudate sinna sisse põimida ka selle väga hea, solidaarse ja õiglase maksureformi, mida tänane valitsus on teinud – selle eest muidugi aitäh teile! –, ja siis te räägite veel võõrtööjõust. See on päris võimas.
Aga ma püüan sellele pikale küsimusele konkreetselt vastata. Loomulikult, me saame ju aru, et kui me räägime töötavatest eakatest, siis väga paljud neist töötavad nendes sektorites, mis on aastaid tegelikult palgataseme poolest maha jäänud. Võtame sotsiaalvaldkonna, sotsiaalhoolekande, võtame näiteks haridusvaldkonna, võtame näiteks kultuurivaldkonna, võtame, ma ütleksin, kas või veterinaaria. Kõigis nendes valdkondades on tänane valitsus püüdnud palgataset nii palju kui võimalik – nii palju kui võimalik – järele aidata. Haridusvaldkonnas töötavad sageli – ma ütlen seda tunnustusega, minu endagi klassijuhataja oli väga kõrges eas, aga väga nooruslik ja andis meile väga head haridust – inimesed, kes on tegelikult juba pensionil. Haridustöötajate keskmine palk, te teate seda ju ise, on 1500 eurot, alampalga määr on 1250 eurot. Samuti oleme tõstnud palka sotsiaalhoolekandes, kus ka töötavad inimesed, kelle sissetulek sõltub nii pensionist kui ka palgast. Ka veterinaaria võib tuua näiteks. Nii et see on olnud väga oluline komponent. Toon kultuurivaldkonna ka näiteks. Nii et igal juhul ma ütlen, et eakad inimesed saavad olla kindlad. Kas me anname 200 miljonit, nagu soovib Reformierakond, kingitusena kõige jõukamatele, kes teenivad üle 2100 euro, või nendele, kes teenivad 400–500 eurot? Tuleb anda nendele, kes teenivad 400–500 eurot.

13:49 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 13:49 Kodakondsus

13:49 Esimees Eiki Nestor
Vastab siseminister Katri Raik, küsib Henn Põlluaas. Palun!

13:50 Henn Põlluaas
Aitäh! Viimastel aastatel, pärast seda, kui siseministritool sai sotsidele, on PPA hakanud sünnijärgsetelt Eesti kodanikelt kodakondsust ära võtma. Ma pean silmas Abhaasia eestlasi, kellele Eesti Vabariik jagas enne sõda ka kodakondsustunnistusi. 1992. aastal kuulutas Siseministeerium kõik olude sunnil Eestisse sõitmata jätnud optandid sünnijärgseteks Eesti kodanikeks. See praktika toimis enne sõda ja sellest lähtuti ka peale taasiseseisvumist tagasisaabunute puhul. Nüüd väidetakse, et Eesti kodanikud on vaid need, kes tulid Venemaa piiridest tagasi aasta jooksul peale Tartu rahu sõlmimist. Riigi kohustus on toetada sünnijärgsete eestlaste koju naasmist, mitte teha neile selles takistusi kõikvõimalike ettekäänete väljamõtlemise teel. Miks ei rakendata neile kodakondsuse andmisel juba kasutusel olnud praktikat?

13:50 Siseminister Katri Raik
Härra eesistuja! Härra Põlluaas! Kõigepealt, Abhaasia eestlaste küsimus on väga komplitseeritud, kuna nende hulgas on tõesti väga erineva taustaga inimesi: need, kes on ekslikult sünnijärgse kodanikuna määratletud ning kellel on ka teise riigi kodakondsus olemas, teiseks on abielu kaudu Eesti kodakondsuse saanud, ka neil on tihti teise riigi kodakondsus olemas (me teame, et praegu ühiskond üsna aktiivselt arutab auväärt eesti keele õpetaja proua Krenstremi küsimust), ja kolmandaks on n-ö kõik teised, kes esimesse kahte kategooriasse ei kuulu. Tõepoolest on optantide küsimust arutatud ja uuritud. Te olete kindlasti kursis, et Tartu Ülikool on koostanud sellel teemal raporti. Võib öelda, et senine Riigikohtu praktika, Politsei- ja Piirivalveameti tegevus ja Tartu Ülikooli raporti järeldus on omavahel kooskõlas: Eesti sünnijärgsed kodanikud on siiski nende inimeste järeltulijad, kes aasta jooksul Eestisse naasid. Ma olen teiega absoluutselt nõus, et Abhaasia eestlaste küsimus tuleb lahendada üheselt ja selgelt. On kahetsusväärne, et on tekkinud olukord, kus inimesele (pean silmas proua Ruttot) oli ekslikult antud sünnijärgne kodakondsus ja siis toimus pikk arutelu, kas ta siiski on Eesti kodanik või ei ole. Kui riik on eksinud, peab ta oma eksimust tunnistama. Praegu me Siseministeeriumis koostame aprillikuuks, juba uue Riigikogu koosseisu jaoks täpse seadusmuudatuse ettepanekut, mis Abhaasia eestlaste küsimuse üheselt ja selgelt lahendaks.

13:52 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

13:52 Henn Põlluaas
Aitäh! Tartu Ülikooli analüüs ei arvestanud 1922. aasta Siseministeeriumi otsust ega seda, et säte Venemaalt tagasipöördumise kohta ei puuduta Abhaasia eestlasi, sest Abhaasia ei asunud siis ega asu ka täna Venemaal. Teatavasti ei ole seaduse järgi võimalik nendelt sünnijärgsetelt Eesti kodanikelt kodakondsust võtta isegi juhul, kui nad on endale teise riigi kodakondsuse võtnud. Abhaasia eestlaste puhul, kes on vaieldamatult sünnijärgsed Eesti kodanikud, millegipärast seda põhimõtet ei rakendata. Paljud neist on olnud sunnitud võtma kodakondsuse naturalisatsiooni korras või kui keegi on saanud kodakondsuse sünnijärgsuse korras, siis nüüd väidetakse, et see anti ekslikult. Sotside soovi taustal siinsetele sisserännanutele lihtsustatud korras kodakondsus anda ja võõrtööjõu massilise sissetoomise taustal huvitab mind, mis eesmärgil ikkagi selline sünnijärgsete kodanike tagakiusamine algas ja jätkub.

13:54 Siseminister Katri Raik
Aitäh kommentaari ja küsimuse eest! Kordan sedasama: olen teiega ühte meelt, et Abhaasia eestlaste küsimus tuleb lahendada üheselt ja selgelt. Teeme ministeeriumis ettevalmistusi selleks, et uuele Riigikogu koosseisule vastav seadusmuudatus esitada. Selle ettepaneku juures arvestatakse Tartu Ülikooli õigusteadlaste analüüsi. Ka teie toodud faktid on minu paremat mäletamist mööda selles aruandes kirjas.

13:54 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

13:54 Andres Herkel
Aitäh, härra juhataja! Kuu aega tagasi pakkusite te välja n-ö kodakondsuse akna, et hallid passid vahetuksid Eesti passidega. Meil on üldiselt väga pikka aega eri koalitsioonides olnud see põhimõte, et kodakondsuse põhialuseid ei muudeta. Võib natuke vaidlusi olla, mis need põhialused on, aga kindlasti see muudatus, mille teie välja pakkusite, puudutab põhialuseid. Ma hea meelega annan teile võimaluse siin avalikult ütelda, et see oli kommunikatsiooniviga, mille te värske ministrina tegite.

13:55 Siseminister Katri Raik
Aitäh küsimuse eest! Ma pakkusin selle kodakondsuse akna idee välja arutluseks. Arutelus on tõepoolest olnud palju neid, kes on leidnud, et idee on halb, on olnud ka neid, kes on leidnud, et idee on hea. See ei olnud kuidagi lõplik idee, vaid aruteludes oleks olnud võimalik jõuda ka selleni, kuidas kodakondsusküsimust lahendada. Olen kindlalt seda meelt, et me peame liikuma selle poole, et meie riigis oleks võimalikult vähe mittekodanikke. Mul on hea meel praegu kinnitada, et Siseministeeriumi algatatud kodakondsuslepingu projektis – ka mina olin üsna spektiline, arvasin, et aastas tuleb eesti keelt õppima, selleks et kodakondsust taotleda, 400 inimest – on suhteliselt napi reklaami järel tänaseks registreerunud 1600 inimest. See näitab, et neid inimesi on palju, kes on valmis eesti keelt õppima ja kodakondsust taotlema. Tõsi, see projekt võimaldab ka 20 päeva lisapuhkust aastas. Kui need inimesed tõesti eesti keele kursused läbi teevad, võiksime saada aastas mitte 700, vaid vahest juba 1500 uut kodanikku. Kuigi minu väljakäidud kodakondsuse akna idee ei ole ilmselgelt ka teile vastuvõetav, siis ühes olen ma küll kindlasti teiega ühte meelt: eesti keele õppesse tuleks panustada tunduvalt suuremaid ressursse kui praegu. Kui uuringuid vaadata, siis ma arvan, et need ressursid võiksid olla umbes neljakordsed. Tundub, et meie keskealiste venelaste hulgas, üle 35 aasta vanuste venelaste hulgas on tekkinud uus eesti keele õppe laine, ja kui me seda nüüd ära ei kasuta, siis me oleme rumalad küll.

13:57 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

8. 13:57 Sisekaitseakadeemia tulevik

13:57 Esimees Eiki Nestor
Küsib Jüri Saar, vastab siseminister Katri Raik.

13:57 Jüri Saar
Lugupeetud juhataja! Austatud siseminister! Sisekaitseakadeemia, mida selle kooli asutamise ajal nimetati riigikaitse akadeemiaks, on läbi elanud paremaid ja halvemaid aegu. Akadeemia ülesanne on algusest peale olnud valmistada ette pädevaid ja lojaalseid ametnikke, kes hakkavad tööle Eesti riigi jõuametkondades, eelkõige kriminaal-justiitssüsteemis. Halbadel aegadel hakati valjuhäälselt rääkima Sisekaitseakadeemia kõrvalfunktsioonidest. Proua siseminister, kas te võite täna täie kindlusega öelda, et tumedad pilved Sisekaitseakadeemia kohalt on nüüdseks kadunud ja see asutus saab rahulikult, järjepidevalt, ilma muretsemata tegelda oma põhifunktsioonidega?

13:58 Siseminister Katri Raik
Aitäh küsimuse eest, professor Saar! Mul on Sisekaitseakadeemia endise rektorina erakordselt hea meel öelda, et Sisekaitseakadeemia on hea vaimse ja füüsilise tervise juures ja jätkab oma tegevust.
22. veebruaril avatakse Sisekaitseakadeemia uus õppehoone Kase tänaval. Kui kõik läheb esialgsete plaanide kohaselt, siis lähimal ajal saab sõlmitud ka ehitusleping Sisekaitseakadeemia Narva õppehoone rajamiseks, mis mulle Ida-Virumaa elanikuna teeb erilist rõõmu. Sisekaitseakadeemias on välja töötatud väga huvitav haridusmudel, mis tagab meie politseinike, päästjate, vanglaametnike,

maksu- ja tolliametnike järelkasvu ka demograafiliselt raskes situatsioonis, kus me peame õpetama neidsamu erialasid ka teise ja kolmanda erialana ning kus võib osutuda vajalikuks ümberõpe (näiteks kui 50-aastane mees enam päästjana tervislikel põhjustel töötada ei jõua, siis ta saab õppida ümber päästekorraldajaks-logistikuks). Sellist haridusmudelit võib hellitavalt nimetada võileiva- või hamburgerimudeliks. Ma olen väga rõõmus, et Sisekaitseakadeemia on sellise mudeli välja töötanud ja seda rakendamas. Kinnitan veel kord: Sisekaitseakadeemiaga on kõik hästi.

13:59 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaminister! Aitäh, siseminister! Aitäh, keskkonnaminister! Infotund on lõppenud.